

Mycket mer om Johannes

Johannes föddes i den lilla staden Bethsaida i Galileen, som son till en fiskare vid namn Sebedaios. Hans mor, Salome, var syster till Jesus mamma vilket innebar att Jesus och Johannes var kusiner.

Johannes hade en äldre bror som hette Jakob. Båda växte upp i sin fars yrke, och när de blev vuxna drev de en fiskerirörelse i Kafarnaum tillsammans med kamraterna Andreas och Simon, som också var syskon.

Någon högre utbildning hade inte Johannes. När han och Simon några år senare tillfälligt fängslades och även ställdes inför Stora rådet betraktades de som "obildade". Det betyder emellertid inte att de inte kunde läsa och skriva, utan bara att de inte hade fått sin utbildning vid de rabbiniska skolorna. För övrigt är det mycket troligt att Johannes var tvåspråkig, dvs att han förutom arameiskan även talade grekiska, liksom de flesta andra invånare i landskap som låg nära stora handelsvägar.

Johannes föräldrar var troende judar. Det framgår inte av bibeln om Sebedaios någonsin blev lärjunge till Johannes Döparen, men de båda bröderna kom i alla fall att ansluta sig till vildmarkspredikanten.

Det var genom Döparen som Johannes lärde känna sin kusin i egenskap av förkunnare. Och efter att ha träffat och talat med Jesus tvivlade Johannes inte för ett ögonblick på att kusinen verkligen var den sedan länge utlovade Messias. Det där första samtalet etsade sig fast så starkt i hans minne att han sextio år senare till och med mindes att det utspann sig på eftermiddagen.

Efter det här första mötet med Jesus år 27 återvände Johannes till sitt arbete som fiskare, men efter en tid återupptog Jesus kontakten med honom. När Jesus gick längs Galileiska sjön och predikade om Guds rike för de människor som samlats där, satt Johannes och hans bror Jakob i en båt tillsammans med sin far Sebedaios och lagade nät. Nu fick de båda unga fiskarna kallelsen att lämna denna sysselsättning för att följa Jesus och i stället bli "människofiskare", som Jesus uttryckte det.

Nu började Johannes, liksom Jakob, Simon och Andreas med Jesus på hans vandringar, även om de fortsatte att försörja sig som fiskare. Bland annat gjorde de sällskap med Jesus till ett bröllop i Kana där de blev vittne till Jesu första underverk - då han förvandlade vatten till vin.

Johannes och hans bror brukade kallas för "Boanerges", som betyder "åskans söner". Varför vet ingen. Kanske hade de häftigt humör. Åtminstone får man det intrycket när Johannes ilsknade till över att invånarna i en samarisk by vägrade ta emot Jesus och ge honom tillfälligt husrum. Då tyckte Johannes att man borde kalla ner eld från himlen för att straffa byborna.

Johannes och Jakob visade också prov på en ärelystnad som irriterade de andra apostlarna när de fick sin mor Salome att begära att de skulle få de två förnämsta "regeringsposterna" närmast Messias i det kommande Gudsriket. Jesus svarade med att förklara att den störste skulle vara de andras tjänare, och sedan påpekade han att även han själv hade kommit för att tjäna och till och med offra sitt liv.

Men tiden tillsammans med Jesus kom att förvandla Johannes. Den hetsige, ärelystne och intolerante ynglingen formades av Jesu ande och snart utgjorde han tillsammans med Petrus och Jakob den inre cirkeln i lärjungakretsen. Under hela Jesu verksamhet var han en av Jesu absolut närmaste män. I bibeln beskrivs han kort och gott som "lärjungen som Jesus älskade".

När Jesus sent på natten efter den sista måltiden tillsammans med lärjungarna tog dem med sig till Getsemane trädgård, var det Johannes som tillsammans med Petrus och Jakob följde med Jesus längre in i trädgården än de andra lärjungarna. Men han insåg inte tillfullo stundens betydelse - att det här var den natt då hans Mästare skulle bli förrådd - utan somnade tre gånger och väcktes av Jesus.

Johannes är den ende av apostlarna som nämns i samband med korsfästelsen. Han hade styrka nog att stå där mitt ibland Jesu fiender. Han var den siste av lärjungarna som Jesus talade med innan han dog. Han bad då Johannes ta hand om Maria.

Efter Jesus uppståndelse fick han förmånen att möta Mästaren redan samma kväll och även veckan därpå, men sedan återgick han till sitt arbete som fiskare. Han var emellertid närvarande vid Jesu himmelfärd och därefter stannade han en tid i Jerusalem, så som Jesus hade uppmanat honom. Därför var han med vid andens utgjutande på pingstdagen och såg församlingen utökas med tretusen personer.

Men sedan lämnade han Jerusalem. Han hade lovat Jesus att ta hand om sin moster och nu bosatte han sig troligen tillsammans med henne i Galileen.

När evangeliet nått Samarien genom Filippus försorg, gav kyrkans ledning Petrus och Johannes i uppdrag att resa dit och undersöka situationen och hjälpa de nya samariska lärjungarna. Enligt en gammal tradition dog Maria omkring år 48, vilket isåfall skulle ha inneburit att Johannes kunde ägna all sin tid åt uppdraget som missionär.

Efter besöket i Samarien flyttade Johannes tydligen tillbaka till Jerusalem. När Stefanus hade mördats av uppretade representanter för den judiska religionen uppstod det svåra förföljelser mot församlingen i Jerusalem och medlemmarna skingrades, men Johannes och de andra apostlarna stannade i Jerusalem. Enligt Paulus blev han en stöttepelare under den långa rad av förföljelser som drabbade församlingen.

Omkring år 67 - tre år före Jerusalems förstöring - utvandrade en stor del av församlingen i Jerusalem till Perea, som följde av Jesu varning om den katastrof som snart skulle drabba staden. Troligen fanns Johannes bland dem.

Efter de här händelserna var inte Jerusalem längre centrum för kristendomen och Rom hade ännu inte blivit det. Nu var centrum Efesos, mitt på Mindre Asiens västkust.

Det fanns många judar i Efesos där den första synagogan byggts på 200-talet f Kr, och metropolen blev snart ett betydelsefullt centrum för den framväxande kyrkan. När Johannes flyttade dit vet man inte, men han blev i alla fall snabbt en ledande personlighet i denna viktiga församling. Enligt traditionen blev han biskop med säte i Efesos och därifrån bedrev han en omfattande verksamhet i Mindre Asien. Trots sin höga ålder var han energiskt aktiv då det gällde att predika de goda nyheterna om Messias ankomst och det kommande Gudsriket.

Nio mil sydväst om Efesos, ute i Egeiska havet, låg klippön Patmos - en enslig ö med kärv men vacker natur som användes som straffkoloni. Politiskt opålitliga personer brukade förvisas dit. Omkring år 95 landsförvisades Johannes till Patmos av kejsare Domitianus som straff för att han "talat om Gud och vittnat om Jesus".

Under sin tid på Patmos fick Johannes vara med om en fantastisk upplevelse. En dag hörde han ett öronbedövande ljud bakom sig och när han vände sig om såg han en man stå där omgiven av något som liknade gyllene ljusstakar. Johannes föll chockad ihop på marken, men mannen kom fram till honom, lade handen på hans axel och sa till honom att inte vara rädd. Sedan presenterade sig besökaren. Det var hans gamle kusin och lärare, Jesus från Nasaret, som han inte sett på över 60 år.

Jesus började med att diktera en rad brev till sju av de kristna församlingarna som han uppmanade Johannes att skicka iväg. Sedan förklarade han att han ville visa Johannes "vad som måste ske här efter". När den gamle aposteln tittade upp i luften såg han en öppen dörr och blev tillsagd att "komma upp". Johannes lydde genast och kom in i något som han senare skulle beskriva som en sorts tronsal med ett golv av transparent, glasliknande material.

Där lät Jesus honom ta del av en fantastisk, holografisk presentation av framtidens händelser. I en superrealistisk audiovisuell framställning fick han ta del av en serie sekvenser ur den sociala och politiska utveckling som skulle äga rum på vår planet liksom det avslutande händelseförlopp som Jesus förklarade skulle leda fram till "ändens tid", dvs slutet på den här tidsåldern, Jesu återkomst till jorden och upprättandet av en världsomfattande regering - Guds rike på jorden.

Den omtumlande presentationen avslutades med en bländande bild av en förvandlad jord och ett nytt Jerusalem...

Efteråt skrev Johannes ner den chockartade upplevelsen och den skriften - Uppenbarelseboken - där hela framtidsvisionen finns beskriven i detalj har fascinerat människor i alla århundraden sedan dess.

Ett par år senare kallade den nyss tillträdde romerske kejsaren Nerva, Domitianus efterträdare, hem många av dem som landsförvisats i slutet av företrädarens regim. Även Johannes befriades från exilen på Patmos och tilläts återvända till sitt biskopsstift i Efesos.

Det måste ha varit en upplevelse för de troende i Efesos att sitta och lyssna på den gamle mannens berättelser. Och nu, omkring år 98, skrev han ner sin egen berättelse om Jesu liv och Jesu förkunnelse. Den Johannes som författade evangeliet om Jesus var definitivt inte samma person som den äregirige yngling som begärde en speciell plats i Guds rike. Han påminde om Kristi uppmaning till sina lärjungar att visa kärlek till varandra - inte av någon sorts plikt utan som ett kännemärke på lärjungaskap. Johannes talade om kärlek mer än femtio gånger i sina skrifter.

Och Hieronymus berättar att på äldre dagar, när aposteln var alltför svag för att orka hålla några egentliga föredrag, sa han bara: "Mina barn, älska varandra!" På frågan varför han ständigt upprepade detta, svarade han: "Därför att det är Herrens bud och när det är gjort, så är tillräckligt gjort."

Medan Jesus fortfarande var på jorden hade han antytt att Johannes skulle överleva de andra apostlarna. Det gjorde han också. Irenaeus, en god vän till Johannes elev Polykarpos, berättar att Johannes bodde kvar i Efesos och levde ända "till Trajanus dagar". Trajanus blev kejsare år 98. Hieronymus är ännu mer exakt. Han säger att Johannes dog 68 år efter Herrens lidande, dvs år 99. Det innebär att Johannes bör ha varit 90 år eller mer vid sin död.